

LJUDSKI TEDNIK

Neodvisno glasilo slovenskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Naročnina: za celo leto . . . Din 50.— mesečno . . . Din 5.—
za pol leta . . . „ 25.— za inozemstvo „ 80.—

Uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Sodna ulica št. 5.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Rokopisi se ne vračajo.
Oglasi se računajo po tarifu. — Poštno-čkovni račun št. 13.236.

Kdo bo plačal račun?

Te dni se vrši velik javen in seveda še večji zakulisni boj med vladno koalicijo in opozicijskim blokom za to, komu naj krona poveri volilni mandat. Bije se boj, kdo naj vodi volitve v bodočo narodno skupščino po razpustu sedanje, ki se je pokazala dela nezmožno.

V opozicijskem bloku igra Jugoslovanski klub pod vodstvom dr. Korošca kot številčno precej močna skupina in kot najjačji zastopnik Slovenije precejšnjo vlogo in v slučaju, da bi kralj poveril sestavo nove vlade opozicijskemu bloku, bi dobila Koroševa skupina najmanj štiri ministrske sedeže. To bi bil lep uspeh voditeljev SLS, četudi bi ta uspeh koristil bolj njim samim kakor pa slovenskemu ljudstvu.

Slovensko ljudstvo je imelo že večkrat priliko spoznati voditelje SLS tudi kot vladne može, spoznalo jih je kot opozicionalce, a v vsakem slučaju je bil zanj edini uspeh ta, da je plačalo račun tako za vladno kakor opozicijsko politiko SLS. Mi nimamo v nobenem slučaju pričakovati ničesar dobrega od politike voditeljev SLS, pa naj sede na ministrskih stolčkih ali pa pod njimi. Kaj znajo dr. Korošec in tovariši, so nam ob raznih prilikah tekom zadnjih let pokazali. Dasi bi želeli, da bi jih kdaj pamet srečala in da bi priborili ljudstvu to, kar potrebuje, vendar pri najboljši volji ne moremo gojiti nobenega upanja v tej smeri, zakaj skušnja izuči človeka.

Ozrmo se nekoliko nazaj!

Ob prevratu l. 1918. so sedanji voditelji SLS igrali veliko vlogo, kakršne nikdar več ne bodo in kakršna je usojena ljudem le v redkih zgodovinskih trenutkih. Dr. Korošec je bil predsednik Narodnega Veča v Zagrebu, najvišje oblasti v jugoslovanskih pokrajinah bivše avstrogrske monarhije, v ljubljanski narodni vladi pa so imeli večino njegovi pristaši. Bila je to revolucionarna vlada, ki je imela neomejeno diktatorsko oblast. Imeli so v svojih rokah vso moč, ki jo more imeti v državi samo absoluten vladar, pokazali pa so toliko nesposobnosti in tako operetno junaštvo, da niso znali na svojih mestih, kamor jih je potisnil slučaj usode, najti nobenega drugega izhoda iz zadrege, ki jim jo je povzročala njihova nesposobnost in omejenost, kakor klicati na pomoč izmučeno srbsko vojaštvo. Vsa njihova modrost je obstajala v tem, da so klicali na pomoč iste Srbe, ki jim danes očitajo nekulturnost, balkanizem, korupcijo in bogve kaj še vse. Gospodje so imeli vso oblast v svojih rokah, toda ker so vedeli, da te oblasti radi svoje nesposobnosti ne bodo mogli obdržati v svojih rokah, so pošiljali deputacijo za deputacijo v Beograd, naj jim pošljejo varstva. Hoteli so se zavarovati za vsak slučaj in skrb za lastno kožo jih je priganjala iskati zaščite v senci srbskih bajonetov.

Množice so bile navdušene za zedinjenje s Srbi in Hrvatji, nikdar pa niso bile za to, da naj služi veliki akt ustvarjanja jugoslovanske države

strankarskim in osebnim težnjam njihovih voditeljev samozancev.

Gospodje so postali ministri in dr. Korošec celo ministrski podpredsednik. Velik je bil njihov vpliv, povsod so imeli svoje prste vmes. V Sloveniji je vladal dr. Brejc, koroški junak. In zato, ker so bili ministri in ker so bili na vladi ter so tudi sedaj imeli v večini stvari popolnoma proste roke, so postopali, kakor se jim je ljubilo. Protekcijonizem, korupcija, zatiranje vsakega svobodnega izraza ljudske volje, onemogočavanje sodelovanja ljudstva pri upravnih poslih, to so bili znaki časa, ko so sedeli na vladi voditelji SLS po zedinjenju s Srbi in Hrvatji.

Ohranili so svoje kože zdrave in cele, toda ljudstvo je začelo mrmati. Gospodje, ki so sedeli takrat na vladi, so znali sicer pravočasno poskrbeti za sebe, niso pa znali poskrbeti za ljudstvo.

Dasi so v zedinjeni Jugoslaviji imeli dovolj vpliva, da bi uresničili že tedaj vse obljube, ki so jih dajali pozneje volilcem, vendar tega niso storili. Kakor so se pokazali pri ustvarjanju nove države kratkovidne slabiče, tako so se pokazali tudi slabe voditelje v vodstvu te države.

Naraščala so davčna bremena in samo žigovanje kron z 20 odstotnim odtegljajem, zamenjava kron v dinarje v razmerju 4 : 1 je oškodovala naše ljudstvo za ogromno premoženje. Pri vseh tozadevnih odredbah je igral dr. Korošec soodlojučno vlogo.

Ali se naj spominjamo dr. Brejčevega plebiscita na Koroškem, ali mogoče ponesrečene politike napram Italiji, — Wilsonove črte, ki ji SLS na vprašanje belgrajske vlade ni hotela pritrditi, ker se je zbalala kot najmočnejša slovenska stranka vsake odgovornosti.

V vsakem slučaju je plačalo račun slovensko ljudstvo. Največje račune je plačevalo takrat, ko so bili gospodje SLS na vladi. Ko so videli, da narašča radi njihove politične nesposobnosti nezadovoljstvo med ljudstvom, so se zbalali za svoje mandate in postali iz vladnih mož najhujši opozicionalci. Ko so se navžili varstva v senci srbskih bajonetov, so se opogumili in pričeli so žyračati krivdo za vse neurejene razmere in zmešnjave na ljudi, s katerimi so ves čas ustvaritve Jugoslavije sodelovali. Toliko so bili pametni, da so spoznali, da je lažje zabavljati v opoziciji, kakor pa stvarno delati v vladi. In pričelo se je hujskanje zoper iste ljudi, s katerimi so se sami najbolj bratili, in zabavljanje zoper vse ono, pri čemer so bili sami kot sodelavci in soustvaritelji v največji meri udeleženi.

Posrečilo se jim ponovno z demagoštvom pridobiti zaupanje slovenskega ljudstva. Dobili so največ mandatov v Sloveniji, skoro vse, in vsakdo bi pričakoval, da bodo kot močna opozicijska skupina znali vsaj deloma popraviti, kar so prej zagrešili na ministrskih stolčkih. Dosegli niso ničesar. Vpili in kričali so celo leto, davki pa so naraščali kakor prej in edini uspeh njihov je ta,

da so izgubili še oni ugled, ki so ga še uživali v resnih političnih krogih in med našim ljudstvom.

Naj so na vladi ali pa v opoziciji, ljudstvo ima vedno škodo, ker niti v eni niti v drugi poziciji radi svoje nesposobnosti, kolebavosti, kratkovidnosti in neiskrenosti ne morejo doseči nobenih drugih kakor samo negativnih uspehov.

Enkrat ena je, da se bo tako godilo tudi v bodoče, pa naj pridejo zopet v vlado ali pa naj ostanejo v opoziciji.

Za slovensko ljudstvo je popolnoma vseeno, če postanejo dr. Korošec, Žebot, Stanovnik ali pa Štifter iz Prekmurja ministri ali ne. Zanje bo na vsak način boljše, za ljudstvo prejš-

ne še slabše. Videli smo in čutili na lastni koži, da je bilo za naše ljudstvo slabo, ko so imeli v svojih rokah absolutno oblast, ko so bili ministri v belgrajski vladi in gospodarji v pokrajinski vladi, ko so bili v opoziciji in ko so mešetarili na vse štiri strani sveta, in ne moremo soditi drugače, kakor da se razmere za slovensko ljudstvo ne bodo izpremenile, dokler ga bodo zastopali možje, ki v svoji nesposobnosti iščejo orientacijo v tem, kako se suče plašč po vetru.

Za nas velja kot gotovo, da bo za piškavo politiko voditeljev SLS kakor doslej tako tudi v bodoče plačevalo račun slovensko ljudstvo, ako ne bo čimprej enkrat za vselej z njimi obračunalo.

Narodni sporazum.

Od strani SLS se neprestano zatrjuje, da je glavni namen njenih voditeljev doseči sporazum med Srbi, Hrvatji in Slovenci. Kakšen naj bo ta sporazum pa nam seveda do danes ni povedal še noben list in noben voditelj SLS. Še važnejše pa je vprašanje, kako se naj ta sporazum doseže.

Za združitev Slovencev, Hrvatov in Srbov v enotno državo pod dinastijo Karagorgjevičev so se po prevratu l. 1918. trudili tudi voditelji sedanje SLS in če takrat niso znali zavarovati slovenskemu narodu onega stališča v državi, ki mu gre kot enakopravnemu činitelju in o katerem sami trdijo, da ga nima, je potem vsa krivda na njihovi strani.

SLS, ki je pobijala in uničevala avtonomne pravice slovenskega ljudstva s tem, da je razpuščala avtonomne deželne ustanove, občinske odbore ter postavljala povsod po občinah, kjer ni imela zadostne politične moči, gerente, je skušala zadnja leta z avtonomističnimi gesli preslepiti slovenske volilce, da bi ne spoznali njene pogubonosne politike, ki je imela edini cilj vzdrževati se v velikem povojnem in poprevratnem gibanju duhov na površju. Samo to in ničesar drugega je krivo, da takozvanega sporazuma še nimamo, zakaj od nesporazuma žive danes politiki in stranke in čimdalje traja to razmerje, tem dalje morejo ribariti v kalnem.

Kaj je to narodni sporazum? Slovenski, hrvatski in srbski narod ne potrebujejo nobenega sporazuma, ker med ljudstvom tega ali onega jugoslovanskega jezika ni nobenega nesporazuma, nobenega sovraštva. Slovenski, hrvatski in srbski kmet ima v glavnem iste potrebe, iste skupne koristi in nihče izmed teh treh glavnih činiteljev naše države ne čuti dejanske potrebe za medsebojno sovraštvo.

Sporazum je treba ustvariti samo med politiki, ki so se polastili zaupanja slovenskega, hrvatskega in srbskega ljudstva in ki z umetno gojenim hujskanjem onemogočajo konsolidacijo naših notranjih razmer, ker jim ni toliko za dobrobit ljudstva, kakor pa zato, da bi sami obdržali oblast v svojih rokah.

Če bi bilo našim politikom v resnici do medsebojnega sporazuma, bi

bil kmalu dosežen. Jasno je, da ne more nihče z glavo skozi zid in noben sporazum se ne ustvarja na ta način, da dobi eden vse, drugi pa nič. Stranke imajo lahko svoje programe, toda nikjer ni rečeno, da je program ene in iste stranke absolutno popoln tako, da bi se moral za vsako ceno na račun drugih izvesti. Programi se ne izvršujejo čez noč, ampak postopnjema po razmerju političnih moči. Seveda je od spretnosti oziroma taktike političnih voditeljev odvisno, kako se to vrši.

Če zastopajo stranke avtonomistično, federalistično, centralistično, monarhistično ali republikansko stališče in so te stranke sorazmerno enako močne, potem je jasno, da je absolutna zmaga enega ali drugega naziranja izključena in da je treba iskati poti za vsaj delno uveljavljanje enega ali drugega naziranja. Ta pot pa je samo pot kompromisov, poruščanja z obeh strani. Ni mogoče doseči sporazuma brez te poti. In bolje je, da držim vrabca v roki, kakor pa lovim goloba na strehi. To velja tembolj, ker ne gre, da bi samo radi izpremembe ustave zastajalo vse drugo zakonodajno delo, da bi radi tega ostajala nerešena vsa gospodarska in socialna vprašanja.

Mi pa vidimo, da si niti stranke opozicijskega bloka niso na jasnem glede enotnega stališča napram reviziji ustave. Davidovičeva demokratska skupina se proglašča za stranko „srednje linije“ in še danes se iz njenih vrst pojavljajo glasovi, da Marinkovičev samoupravni načrt ne pomenja revizije ustave. Ta skupina se še vedno izreka za enotnost države in centralizacijo vseh važnejših državnih poslov, med tem ko se njeni zavezniki v Jugoslovanskem klubu izrekajo za zakonodajno in finančno avtonomijo posameznih pokrajin, Radičeva stranka pa za federalistično ureditev države.

Opozicijski blok mora najprej doseči v svoji sredi sporazum glede nasprotnih si naziranj o reviziji ustave, da bo mogel kot kompaktna masa uspešno nastopati proti radikalni stranki in samostojnim demokratom, ki branijo sedanjo vidovdan, ustavo.

Dokler tega sporazuma v lastni sredi ne ustvari, tudi ni mogoče govoriti o splošnem sporazumu in vse

beseidjenje o nekakem narodnem sporazumu je samo frazarjenje, ki ima samo namen, nametati ljudem peska v oči.

Vsako drugo ravnanje kaže le, da nimajo naši politiki resnih namenov in da je vse le varanje ljudskih množic. Če bi pol. voditelji porabili svoje moči, ki jih trošijo v borbi za oblast, za resno delo v prid ljudstvu na gospodarskem, socialnem, zakonodajnem in upravnem polju, bi bil problem ureditve naših notranjih razmer že davno rešen, kakor je že drugod.

Pred volitvami?

Ne more se oporekati, da je prihod Radičevih poslancev v parlament mnogo vplival na ravnotežje v parlamentu. S prihodom Radičevih poslancev v Belgrad je prišla vlada v manjšino in vsa notranjepolitična kriza obstoji v tem, kako vzpostaviti ravnotežje v narodni skupščini in sestaviti delazmožno vlado.

Za rešitev krize sta se pojavili dve kombinaciji. Prva predstavlja koalicio med Pašičem in Pribičevićevimi samostojnimi demokrati, ki je poskušala ustvariti novo večino in novo ravnotežje v parlamentu. Na drugi strani pa obstoji opozicijski blok Davidoviča, Radiča, dr. Korošca in dr. Spaha. V boju med eno in drugo skupino so bili potisnjeni v ozadje Nemci, džemijet in nevtalci.

Glavna principijelna razlika med obema omenjenima skupinama obstoji v pojmovanju ustavnega vprašanja kakor tudi v smernicah notranje politike. Pašič-Pribičevićeva skupina vztraja na stališču ohranitve dosedanje vidovdanske ustave, v kateri vidi najsigurnejše jamstvo za enotnost države. Glavna točka sporazuma med radikali in Pribičevićevimi skupino se tiče ravno ohranitve in izvedbe vidovdanske ustave, oživitve oblasti samouprave ter popolne ravnopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev. Opozicijski blok z Davidovičem na čelu svojega stališča glede ustave ni točno označil. Opozicijski blok je, kakor kažejo vsa znamenja, odložil začasno vprašanje revizije ustave, dasi je to vprašanje tvorilo glavni povod njegovi ustanovitvi. Opozicijski blok zahteva zaenkrat zase samo poslovno vlado, ki bi pripravila opozicijskim strankam pot k poznejšim volitvam v narodno skupščino.

Doslej še ni znano, ali obstoji med opozicijskimi strankami kak

Dokler pa bodo videli politični voditelji svoj cilj samo v borbi za vladno oblast in ne v delu za ljudstvo, toliko časa ne more priti do pomirjenja duhov in je tudi vsaka kompromisna pot nemogoča.

Edina rešitev iz tega položaja bi bile samo volitve, na katerih naj bi se prevarano ljudstvo osvobodilo ljudi, ki so mu s praznimi obljubami in frazami nakopali samo gorje in bedo na pleča. Če bi se to zgodilo, bi bil narodni sporazum kmalu dosežen.

sporazum glede revizije ustave, za katero se morata izreči dve tretjini parlamenta, ako se jo hoče izvesti. Edina zasluga opozicijskega bloka je, da je privedel v Belgrad poslance Radičeve stranke, toda odnosi opozicijskih strank napram Radiču so kljub vsem zatrdilom ravno tako nejasni, kakor so bili prej. Nihče ne ve, katero pot bo krenil Radič, od česar je v veliki meri odvisen razvoj položaja. In vendar je Radičevo stališče odločilno za smer, v kateri se bo razvijala naša notranja politika. Zdi se, da si hoče Stjepan Radič tudi napram opozicijskim strankam obdržati proste roke. Prihod njegovih poslancev v Belgrad je povzročil vladno krizo ter do gotove mere tudi ustavno. In vendar doslej Radič še ni rekel odločilne besede, kar je v toliko vplivalo na potek dogodkov, da je načrt o poslovni vladi opozicijskega bloka popolnoma propadel, kar se ima pokazati v prihodnjih dneh. Radič ve, da mora priti slejkoprej do novih volitev, pa se bržkone ne bo vezati preveč tudi na svoje zaveznike ne.

Na podlagi vsega tega je sklepati, da se mora sedanja vladna kriza končati samo z razpisom novih volitev. Ni še gotovo, kdaj naj bi se vršile volitve. Mogoče že avgusta, mogoče pozno jeseni. Predvsem pa je soditi po dosedanjem razvoju položaja, da bo vodila volitve sedanja koalicijska vlada, v kateri bi se imele prej še izvršiti male izpremembe.

Kaj nam morejo prinesiti nove volitve, je precej nejasno. Toda sedanji politični in parlamentarni položaj ne kaže nič bolj jasne slike za slučaj, da se narodna skupščina ne razpusti. Če se opozicijski blok brani danes volitev, se jih brani samo zato, ker jih ne bo vodil sam, ampak radikalno-demokratska koalicija.

no se pričakuje, da bo narodna skupščina razpuščena in da bodo razpisane nove volitve. Mogoče pa je tudi, da se seje narodne skupščine odgode za daljši čas in da bo sledil razpust skupščine pozneje. Glavno vprašanje je, kdo bo dobil volilni mandat.

Opozicijski blok ima zelo malo upanja, da bi se mu poverila sestava nove vlade in obenem tudi volilni mandat. Splošno se sodi, da bo dobila volilni mandat Pašič-Pribičevićeva vlada, ki stoji odločno na stališču dosedanje ustave, medtem ko opozicijski blok kot tak še do danes ni preciziral svojega programa.

Sestanek narodne skupščine.

Za 3. maj je od predsedstva narodne skupščine pisмено sklicana plenarna seja. Predsedstvo je odposlalo vsem poslancem pismene pozive k seji. Posamni klubi so pisмено pozvali svoje člane, da imajo biti že pred 3. majem zbrani vsi v narodni skupščini, ker je pričakovati, da se do tega dne razjasni položaj in reši kriza.

Nevtralci.

V narodni skupščini so si nevtralni poslanci, 11 po številu, osnovali lasten klub. Radičev desident Matej Kordič, ki je izvoljen za predsednika nevtalnega kluba, je poslal kralju pismo, v katerem ga obvešča o tem, da se je klub posvetoval, kako bi se mogla rešiti parlamentarna kriza. Nasvetuje kralju sestavo koncentracijske vlade in predlaga tudi osebe, ki bi naj bile imenovane za ministre in podtajnike. Tako bi naj bil Ivo Popović imenovan za ministra poljedelstva in vode, za njegovega podtajnika pa Ivan Pucelj. Dr. Drinković bi naj postal podtajnik ministra za vojno in mornarico itd.

Poset naše kraljeve dvojice v Parizu. Naša kraljeva dvojica potuje koncem meseca v Pariz. Za službeni poset francoske republike v nedeljo 25. maja se delajo v Parizu velike priprave. V političnih krogih se vedno bolj zatrjuje, da je cilj tega potovanja sklepanje obrambene zveze med nami in Francijo.

Pogajanja z Mažarsko. Mažarsko-jugoslovanski razgovori v Budimpešti se nadaljujejo in so že za-

čele poslovati posamezne sekcije. Najprej se rešijo vprašanja o državljanstvu, predvojnih dolgov, arhivih, obmejnem prometu, o pobijanju tihotapstva, bolniških stroških in veterinarski službi. Razgovori med Jugoslavijo in Mažarsko v Belgradu pa so ponovno odloženi na 12. maj, ker mažarski delegati še niso dospeli.

Angleško-ruska konferenca.

Predposvetovanja za angleško-rusko konferenco so končana in bodo posamezni odbori pričeli sedaj s pravim delom. Sestala se je že komisija, ki se bavi z vprašanjem teritorialnih vod. Poleg tega sta dve sekciji prvega odbora pričeli posvetovanja o vprašanjih dolgov, kreditov in medsebojnih odškodninskih zahtev.

Italija. Min. predsednik Mussolini je izjavil, da si bo po prestolnem govoru in po končani debati o njem postavila rimska zbornica obsežen delovni program, ki ga ima izvršiti v dobi petih let. Zbornici bodo v rešitev predloženi važni socialni in drugi zakoni, trgovinske pogodbe in politične pogodbe, ki so bile zadnji čas sklenjene, dalje proračunski provizorij, zakon o ženski volilni pravici v upravne korporacije, in drugi zakoni. Po končanih počitnicah ob zaključku prvega zasedanja bo zbornici predložen definitivni državni proračun.

Nemčija. Kongres rudarskih delavcev v Lipskem, ki so ga sklicale pred dnevi komunistične organizacije, je sklenil, da se proglasi s 1. majem splošna rudarska stavka v Nemčiji. — V Nemčiji se vrše dne 4. maja volitve v državni zbor ter je zanje postavljenih 23 kandidatnih list.

Anglija. Skupina poslancev delavske stranke je predložila v angleškem parlamentu zakonski načrt o nacionalizaciji rudnikov. V načrtu se predlaga ustanovitev rudniškega odbora, ki bi bil poverjen z odkupom rudnikov. Cenilna vrednost rudnikov bi se izračunala na podlagi povprečne letne produkcije tekom petih let od 1919 do avgusta 1924. Zakon pooblašča državo k izdaji rudniških zadolžnic. Rudniški svet bi reguliral izvoz kuriva, določil cene premogu ter bi imel nalogo zagotoviti preskrbo Britanije s kurivom za primerne cene.

Politične vesti.

+ **SLS in radikalei.** »Slovenec« piše o radikalih takole: »Danes, ko se govori o radikalih kot nositeljih režima, se razumeva klika od mozga pokvarjenih ljudi, ki ima med ljudstvom pristašev toliko, kolikor jih z bajoneti naženejo skupaj plačani banditi.« Na tak način piše sedaj »Slovenec« o radikalni stranki, ki ji je dr. Korošec lansko leto pomagal, da je dobila po volitvah vlado sama v svoje roke, kar je takrat

slavil »Slovenec« kot višek politične modrosti.

+ **Sline se jim cede!** Kadar časopisje SLS najbolj psuje proti korupciji in balkanizmu centralizma, je to znamenje, da bide boj brez upa zmage. Vsekdar, kadar je imel dr. Korošec kake skrivne kupčije v Belgradu, je časopisje SLS potihnilo, sedaj pa, ko se je dr. Koroščevo cincanje končalo na ta način, da mora iti z opozicijo, četudi

Politični pregled.

Avdijenca pri kralju.

Po katoliških velikonočnih praznikih je kralj sprejel zopet več politikov, da bi čul njihovo mnenje glede rešitve vladne krize. Odločitev seveda še ni padla, ker je zopet nastal kratek zastoj radi pravoslavniških velikonočnih praznikov. Kralj je med drugimi sprejel v

avdijenco tudi predsednika samostojnega demokratskega kluba dr. Lukiniča. Pojavile so se tudi govornice, da bodo k razgovoru na dvoru pozvani tudi radičevci, kar pa se smatra za malo verjetno.

Pred razpustom skupščine.

Odobritev glede rešitve bo padla bržkone koncem tega tedna. Sploš-

njenim smrčkom se gledata nekaj časa s silno žalostnimi očmi.

— Pojdi, Azor!

Rumeni pes ne veruje svojim ušesom, da bi mu še sploh kdo na svetu rekel prijazno besedo. Stoji in čaka.

— Pojdi, Azor!

Sedaj stopi pes že nekoliko smelejši za dolgim plaščem siromakovim in obadvojica odideta iz vrta.

Pred hišo, na hodniku in na dvorišču ni niti žive duše več. Vsi so se že odpeljali in odšli. Tišina. Hišna vrata z izbočenimi okraski so zaprta; drvarnice in staje so zavrate; hišna okna so mračna; razločno vidiš, da ni nikjer žive duše. Tišina je in puščoba. Zgoraj je nebo že skoraj popolnoma posivelo, v vzduhu je mrak, zdolaj je pa mokra zemlja, razrita od človeških stopinj in živalskih kopit; dalje so okoli temna, daljna, tiha polja, a pod črnimi krošnjami brezlistnega drevja — dolga hiša, ki se beli v mraku, z zaprtimi vrati in okni.

Joahim postoji malo dalje pred hodnikom in se široko prekrizuje, kakor je tega navajen pred mrličem v rakvi. Potem pa gre k vratom,

toda spomni se nečesa, obrne se in zakliče:

— Azor, pojdi!

Ko je pes zaslišal prijazno klicanje, tiho zavpilo od radosti in pohiti, ko pa se približa človeku toliko, da se s smrčkom skoraj dotika plašča, gre zopet počasi, da se ga niti malo ne čuje. Tako odhajata drug za drugim skozi vrata, presekatata polje naravnost počez, nato se obrneta na najskrajnejšo stezico, vse manjša in manjša postajata, nekaj časa še trepetata v daljavi kot dve drobni točki, potem pa čisto utoneta v brezkončni pusti daljavi, v mraku in tihih poljih.

Tedaj ne ostane tu nikogar živega niti psa ne. Veče rse vedno bolj mračni, raztrgani mrki oblaki lete v višave in iz njih se vsuje na zemljo droben, hladen dež. Tako preteče nekoliko ur, potem pa začne vedno močnejše prasketanje in zavijanje prodirati tišino. To prihaja z livade, kjer se tema zdaj zgoščuje, zdaj zredčuje, in prebuja skorce v meji, zimovko na jablani, in na vitkih brezovih vejah srako, da prasne v hrup, sanjav smeh: „Kra, kra, kra!“ Ptice zopet zaspijo, vetrovi pa pri-

letavajo z livade vedno hitreje, s pridruženim bučanjem napolnjujejo aleje, z lahnim treskanjem se lomijo suhe vejice in stebelca, padajo na dno v nagnjeno uvelo listje, ki se dviga kot prah, se preletava v mraku, se razsipava, pada, se zopet dviga, šumi, leti. Kadar zapiha najmočnejše, se zatrese drevje, ki je najbližje hiši, in z vejami kot nekakimi dolgimi prsti potrka in požvenketa po temnih šipah na oknih.

V mračno hišo pronica skozi okna motna svetloba in leže v trakah na nizke stopnjice, na gladka tla in na stene, gole od konca do kraja. Med temi mračnimi stenami je na vseh straneh tih šepet, in v šepetu se jasno in izrazito razločujejo prepade, na, preplašena vprašanja vse hitrejša, nepokojna in nujnejša. Kot da se je od vseh strani zbrala skupaj silna množica bitij in naletela na nekaj, kar jih je zmedlo in prestrašilo, se zdaj prepadeno in nezaupno dogovarjajo. Slišiš-li kako se vrtijo v drhtečem šumenju in nepokoju šepetanj in ne vedo, kam bi, niti kje da si poiščejo prostora za počitek, da se potolažijo in da se začno spo-

Eliza Orzeszko:

Smrt doma.

(Korec.)

Stari Joahim jo je udaril po kostanju ali in stopa polagoma s težko obutimi nogami po mehki preprogi uvelega, mokrega listja.

Hodi, postaja, dviga glavo in gleda kostonjeve vršičke, zopet gre, obstane, s čudno skrbjo ogleduje mesto, kjer je pod brestom klop; gre dalje, v ozki lipovi aleji začne mrmrati očenaš in ga prekinja, kadar se zagleda v visoke breze. Tako hodi vedno po istih mestih, zamišljen, sempatja se dotakne s prstom oči, zdajpazdaj mahne z roko, kot da premišljuje, a za njim, za samim robom njegovega dolgega plašča, gre mršavo, žalostno, plašno bitje, povešenege repa in smrčka in tako tiho stopa, da od njegovega koraka ne šumi ovelo in mokro listje. Naenkrat pa vendar zašumi tam, kjer je bilo največ listja. Joahim se ogleda okoli in obstane. Človek z upognjenim obrazom in pes s plašno vzdig-

proti lastni želji, in ko je izgubljena skoro vsaka nada, da bi se prikopal do ministrskih stolčkov, se je tisk SLS razbesnel in psuje na vse strani, ker je naenkrat grozdje prekislilo. Čudno je samo to, da je dr. Korošec že sedel skupaj z istimi korupcijonisti in belgrajskimi banditi za vladno mizo. Ali ne velja tudi za ta slučaj morebiti pregovor: »Povej mi, s kom občejuš, in vedel bom, kdo si!«

+ **Dvojna mera.** Ko so Nemci podpirali samoradikalno vladno in ko se je končalo skrivno paktiranje dr. Korošca z radikalno stranko, ker je končno morala pasti tudi v dvoletnosti dr. Korošca odločitev, je časopisje SLS besno napadalo vladno, češ da štiti protinarodne elemente na račun Slovencev in Hrvatov. Ko pa so Nemci prešli v opozicijo ter so postali tako zavezniki dr. Korošca, napada časopisje SLS zopet vladno ter piše o njenih nasilstvih proti narodnim manjšinam. Kadar Nemci niso na strani dr. Korošca, jih je treba pobiti, kadar pa so z njim, pa jih je treba povzdigovati v nebesa, — to je morala SLS.

+ **Nasprotje med Radičem in ostalo opozicijo** se kaže v tem, da bi opozicija predvsem rada dobila v roke poslovno vladno, ki bi jo sicer Radič podpiral, da pa želi Radičeva stranka iti predvsem v volitve. Zagrebški »Jutarnji list« je zapisal te dni: »Delo v skupščini se mora nadaljevati, ker vztraja opozicija neomajno na stališču, da je ta država ustavna in parlamentarna monarhija ter je prepričana, da ji bo uspelo pobiti radikalne mahinacije in dobiti kot parlamentarni večini pravico do vladanja ter nadaljevanja dela v skupščini.« V teh besedah so izražene želje Ljube Davidoviča, dr. Korošca in dr. Spabe, ki bi radi dobili v svoje roke volilno koncentracijsko vladno, pa zavlekli volitve do trenutka, ki bo zanje ugoden. Povsem drugačno pa je razpoloženje v Radičevi stranki. Tako prinaša zagrebški »Večer« iz krogov Radičeve stranke nastopne informacije: »Ko je vodstvo HRSS zaključilo odhod v Belgrad dogovorno s predsednikom Radičem, so se kot rezultat parlamentarne akcije pričakovale — nove volitve. In nič drugega! Toda najprej je bilo treba vreti Pašičev režim. To se je zgodilo, toda volitev še ni. Kriza se vleče mesec dni, a vendar vsi vedo, da je edini izhod iz te situacije volilna borba, vsi vedo, da je zdaj pravi čas konzultirati volilce. HRSS je pripravljena.« Nadalje javlja »Večer«: »Povsem sigurno je, da HRSS želi v prvi vrsti volitve; ako pa bi se krona temu protivila in zahtevala poslovno vladno bloka, ima HRSS instrukcije predsednika Radiča, da tako vladno podpre in ji eventualno da tudi nekatera jamstva. Naravno pa bi vodstvo HRSS tudi v tem slučaju vztrajalo na

svojem programu, ki ga edino odobravajo široke narodne mase.« To je precej drugačna pesem, kakor pa je pisava časopisja SLS.

+ **Za in proti razpustu narodne skupščine.** V dneh, ko se je snoval v Belgradu opozicijski blok, je Stjepan Radič utemeljeval prihod svojih poslancev v Belgrad s potrebo, da se vrže Pašičeva vladna in čimprej razpišejo volitve. Zgodilo se je prvo in stojimo pred razpustom narodne skupščine ter razpisom novih volitev. Med tem ko je prej opozicijski tisk zahteval na vsak način nove volitve, zahteva sedaj, da se parlament ne sme razpustiti in da se mora vladna poveriti opozicijskemu bloku. Ali bi bil s tem položaj kaj bolj razjasnjen, je seveda drugo vprašanje. Iz vsega pa se vidi, da gre predvsem za oblast. Med vsemi strankami v bloku bi bili samo radičevci odkrito za volitve, Davidovičevi srbijanci, naši Koroševci in Spahovci pa bi raje videli, da jih ni, ker so zanje premalo pripravljeni. Radi bi prišli prej do vlade, da bi vrgli nekaj drobtin med svoje volilce in se pripravili na agitacijo. Toda želja po oblasti še ni nobeno jamstvo za uresničenje in sicer tem manj, ker opozicijski blok nima nobenega enotnega programa.

+ **Radič o dr. Korošču.** Stjepan Radič ne zaupa mnogo dr. Korošču radi njegove dvoletnosti in v zadnjem »Slobodnem domu« tudi namiguje, da bi nastal v Jugoslovanskem klubu razkol, ako bi se hotel dr. Korošec pridružiti radikalom ter izdati opozicijski blok. Radič pravi, da bi v tem slučaju ne mogli iti z dr. Koroščem trije bunjevski Hrvati ter tudi kakih 5 do 6 Slovencev ne.

+ **Radičevci pri kralju.** Listi poročajo, da sta se Pašič in Pribičević izrekla za to, da naj krona zasliši tudi zastopnike Radičeve stranke. Kakor javljajo, so voditelji opozicijskega bloka nasvetovali radičevcem, naj izjavijo napram kralju svojo lojalnost in udanost, ker bi edino na ta način mogel priti opozicijski blok do vlade.

+ **Kongres Radičeve stranke.** Radičeva Hrvatska republikanska seljačka stranka ima danes 1. maja kongres v Zagrebu, ki se mu pripisuje posebna važnost z ozirom na sedanji politični položaj. Na tem kongresu se je razpravljalo o vseh vprašanjih, ki se tičejo sodelovanja Radičeve stranke v parlamentarni akciji, prihodnjih volitev in federacije HRSS. Kot podlago razpravam je tvoril Radičev članek v zadnjem »Slobodnem domu«, v katerem tolmači Radič razvoj razmer v HRSS, v katero vstopajo tudi Hrvatska Zaidnica, Hrvatski radniški savez in Starčevićeva hrvatska stranka prava.

+ **Manifest Radičeve stranke.** Listi poročajo, da namerava vodstvo Radičeve stranke dne 1. maja izdati manifest na narod, v kate-

minjati. Najprej so zbrani v veliki dvorani, toda takoj se razpršijo po celi hiši, in ni več v njej mogoče najti mirnega prostorčka. V eni izmed sob se sliši neprestano šum korakov ob vseh štirih stenah, brezkončno, neumorno, kot da v obupu nekaj iščejo, kot da se oprijemljejo nezname prikazni, ki se jim enakomerno prikazuje in izginja. Drugje se zopet odziva vzdih, in v njem samo ena besedica: »Ah, ah, ah!« in temu nasproti se sliši pridružen krik: »Bog! Bog!« Vzdih in krik se neprestano ponavlja, en čas se dvigata, en čas zopet padata in tako sestavljata razgovor z neenakim in neumornim ritmom. Še drugje je kričanje in sliši se neko klicanje po imenu, pridruženno, monotono, neprestano, vedno tesnobnejše in vse zaman. Tu drvi nekdo grozno hitro skozi sobe in s truščem pada na tla; tam zopet jadicuje tenek glasek, ki ga utihnejo poljubčki, toda nje zopet zaglušuje stokanje, ki se širi vsenaokoli in se križa z množico vzdihljajev, ki se razlegajo na vse strani, in klicanja, hitrega vpraševanja, mrmrajočih razgovorov in preišljenih svetovanj.

V tem tihem, pa vendar mnogobrojnem vrvežu spregovori prestrašen moški glas glasno: »Torej že! Torej že!« Drugi glas mu jecljavo odgovori: »Konec, konec, konec!« Tretji zopet glasno zakliče: »Vojskovodja moj!«, Četrti je udarjal s krili ob zid in dolgo ponavljal: »Zvezda, zvezda, zvezda, za katero sem dal življenje!« Eden še zašepče: »Mama zlata! Mama zlata!« in zajoče, a drugi glas, fin, nekoliko vzhicen, drhteč od starosti, zapoje: »Zašel je mesec in psi so zaspi!« No, vse to zaglušni velik šum, kričeč: »Mir! Mir!« in se hitro prevrne v občno, silno, globoko jecanje.

Veter doletuje z livade, na kateri se goščuje mrak, šumi v meji, buči v kostanjevih, lipovih in jesenovih alejah, stresa brestov vršiček, lomi s silnim treskanjem suhe vejice in stebelca, dviga z zemlje uvelo, šumeče listje kot prah, stresa veje na drevju, najbližjemu hiši. Te brezlistne, trde veje, omočene z deževjem, trkajo kot s prsti ob šipe na oknih, za katerimi zavladuje zdaj v bledem deževnem jutru nemotena grobna tišina.

rem naglašajo svojo lojalnost napram dinastiji in sedanji ureditvi naše države. Baje bo imel manifest izjave o stališču radičevcev napram kralju, državi in ustavi ter bo skušal ovreči očitke, da je Radičeva stranka protidržavna.

+ **Avstrijska vlada proti Radiču.** Listi poročajo, da je pustila avstrijska vlada sporočiti Stjepanu Radiču, da s svojo propagando krši dolžnosti napram gostoljubnosti, ki jo je v avstrijski republiki deležen. Njegova gonja proti Jugoslaviji, ki je naperjena proti integriteti prijateljske države in njegova akcija za sklicanje kongresa »zatiranih narodov«, ki spravlja Avstrijo v težkoče tudi napram drugim državam, narekujejo avstrijski vladi odločitev, da Radiča izžene, ako takoj ne preneha s svojimi akcijami. Policija je Radiču nasvetovala, da bi bilo najbolje, ako bi zapustil Dunaj predno se proti njemu storijo odločilni koraki. Radič je odgovoril, da Dunaja prostovoljno ne zapusti, češ da od tod najlažje vodi akcijo svojih prijateljev v Belgradu. Zato da hoče počakati, dokler ga avstrijska vlada ne bo službeno izgnala. Kakor poročajo, namerava Radič, ako bi bil iz Avstrije izgnan, obrniti se v Prago in se tam naseliti.

+ **Kongres narodnih manjšin na Dunaju prepovedan.** Stjepan Radič je nameraval sklicati na Dunaj kongres takozvanih narodnostnih manjšin nasledstvenih držav. Avstrijska vlada je pa sedaj sporočila Radiču, da ne bo mogla dopustiti take konference na Dunaju in da jo bo morala prepovedati, ako bi jo Radič sklical. Avstrijska vlada se namreč boji, da bi konferenca manjšin na Dunaju v vseh nasledstvenih državah povzročila neljuba čustva ter neugodno vplivala na odnose med Avstrijo in nasledstvenimi državami. Z ozirom na to sporočilo je Radič opustil svojo namero.

+ **Parlamentarni klub Radičevih poslancev** se je te dni konstituiral v Zagrebu ter izvolil za predsednika poslanca Juraja Valečica, za podpredsednika pa posl. Dragutina Kovačevića.

Po svetu.

* **Maksim Gorki o Rusiji.** Slavni ruski pisatelj Maksim Gorki, ki se mu di že od l. 1921 v inozemstvu, je nedavno došel v Neapelj, kjer je uredniku lista »Mezzogiorno« izjavil o razmerah v Rusiji nastopno: »Že od leta 1921. me ni bilo v Rusiji in radi tega nimam direktnih vtisov. Vendar pa lahko rečem, da danes ne moremo več govoriti o revoluciji; kajti maksimalizem je režim, kakor vsak drugi. Lenin je bil genij, pravi politični genij. Zal, da sem bil istočasno njegov obudovatelj in nasprotnik. Med nama je nastal prepir v l. 1921. radi vprašanja svobode tiska in radi tega sem zapustil Rusijo. Trocki je sicer človek velikega talenta, a ne izreden mož. Rykov je pristen slovanski tip, prepričan maksimalist, a tudi idealist in radi tega nastopa po gotovih obrazcih. Rusija je imela srečo, da so delovali za njeno obnovo njegovi učenjaki. Kar je Rusija izgubila med vojno, so njeni učenjaki nadomestili z razkritjem rudnikov platina in vrelcev petroleja. Vlada jim je šla vedno na roko.«

* **Rusija miroljubna.** V nedavnem pogovoru z ameriški novinarji je

+ **Razkol med Bunjevci.** Zemljoradniška frakcija bunjevsko-šokaške stranke je sklenila, da prekine vse zveze s svojo stranko in se pridruži radikalcem. Na ta način je bunjevsko-šokaška stranka izgubila v Vojvodini več tisoč volilcev.

+ **Klikarstvo v SLS.** Znano je, da ima prvo in zadnjo besedo v SLS samo gotova klika, ki sicer veliko govori o demokraciji in ljubezni do bližnjega, ki pa seveda ne pozna ne enega ne drugega. Kadar se v vrstah SLS pojavi kak odpor proti porubonosni in bedasti politiki njenih voditeljev, takrat ta klika takoj najde dovolj sredstev, da zaduši neljubo opozicijo s silo in če drugače ne gre, na ta način, da skuša svojega nasprotnika gmotno ubiti. Ali upogneš tilnik, ali pa stradaš, je geslo mogočnjakov v SLS in nešteto slučajev dokazuje, kaj se pravi z bikom bosti. Pa gospodje niso brezobzirni samo takrat, kadar gre za njihovo politiko ali pa žepe, temveč znajo biti spretni intriganti tudi takrat, kadar gre za izključno zasebne zadeve. Kjer menijo, da jim lahko odleti ene ali druge vrste dobiček, se ne strašijo tudi natolcevaja, a če jim kdo grozi s pasjim bičem, se zgražajo.

+ **Pretep med komunisti in socialisti.** Dne 24. aprila, na obletnice delavskih žrtv na Zaloški cesti v Ljubljani, bi se imel vršiti v Mestnem domu shod socialno-demokratske stranke, na katerem bi imel govoriti zastopnik amsterdamske internacionale Sassenbach. Ker so socialisti demokratski odklonili skupno praznovanje 1. maja s komunisti, so se zadnji maščevali s tem, da so omenjeni shod razbili. Na shodu je došlo do velikega pretepa med komunisti in socialisti, ki so se medsebojno obdelovali s stoli po glavah, tako da je bilo tudi par oseb ranjenih. Da je s tem nastal razkol med komunisti in socialisti demokrati še večji, je jasno in ni izključeno, da bo ta dogodek vplival tudi na razmere v ljubljanskem občinskem svetu, kjer so komunisti podpirali večino, obstoječo iz socialistih demokratov pod vodstvom župana dr. Periča ter iz pristašev SLS.

Trocki zavrnil trditve, da mobilizira Rusija svojo vojsko. »Rusija je — je rekel Trocki — v svojem hrepenenju po miru vedno pripravljena sodelovati z drugimi državami za splošno razorožitev ter tako odstraniti nevarnost bodočih vojn. Zaenkrat ni seveda izključena možnost vojne med sovjetsko Rusijo in drugimi državami, ako motrimo napadalni imperijalizem, s katerim so še vedno prožeti gotovi narodi in ki je edini vzrok, da še obstoja rdeča armada. Niti na misel nam ne prihaja vojna z Romunijo, ampak hočemo dati Besarabiji možnost, da bo lahko v miru odločila o svoji usodi. Prelom rusko-romunskih pogajanj na Dunaju pomeni le zavrnitev s strani sovjetov, da bi sankcionirali čin banditstva. Večkrat se nam očita, da delamo v drugih državah propagando in se nam radi tega odreka priznanje. Tu bi le pripomnil, da se homo borili proti uvedbi meščanske vladavine v Rusiji, kakor ne bomo usiljevali drugim narodom komunizma. Želimo si zvez z drugimi državami in hočemo izpolniti prevzete obveze. Hočemo zbrisati nezaupanje, ki ga gojijo kapitalisti proti nam.«

Domače vesti.

— **Kdor potrebuje za pošiljanje naročnine poštne položnice, naj to sporoči upravi »Ljudskega tednika«, da mu jih pošlje.**

— **Nekateri p. n. gg. naročniki še niso poravnali naročnine za prvo polletje v znesku Din 25.— Prosimo, naj to nemudoma store, da ne bomo prisiljeni ustaviti jim pošiljanje lista.**

— **Policija v Ljubljani** je vsem delavskim strankam prepovedala na dan 1. maja obhode po mestu.

Zavrnen rekurz ljubljanske občine. Proti odloku pokrajinske uprave za Slovenije, s katerim je bil svoječasno razveljav-

ljen sklep ljubljanske magistratne koalicije glede reforme gasilstva, je mestna občina vložila pritožbo ter je vse postavke za nove gasilske funkcijonarje sprejela v letošnji proračun, ki je bil od večine odobren. Ministrstvo pa je rekurz mestne občine zavrnilo in potrdilo odlok velikega župana.

— **Duhovniške draginjske doklade.** Minister za vere dr. Janjič je izdelal posebno uredbo o duhovniških draginjskih dokladah. Kakor znano, glavna uredba o uradniških draginjskih dokladah ni vsebovala določil za duhovniške draginjske doklade. Ta posebna uredba deli duhovništvo v 3

razrede: V prvi razred duhovniki v Sloveniji, Srbiji, Kotoru, Sandžaku, zagrebski škofiji in še v nekaterih drugih krajih. V drugi razred duhovniki v Sloveniji, Srbiji, Bosni in Hercegovini. V tretji razred duhovniki v Vojvodini. Za duhovniške draginjske doklade je določen kredit v znesku 50 milijonov dinarjev.

— **Davčna konvencija med Jugoslavijo in Italijo.** Komisija italijanskih in jugoslovenskih delegatov, ki je poslovala več tednov v Rimu, da sklene na podlagi rappalske pogodbe konvencijo med Italijo in Jugoslavijo glede izravnave davčnih obveznosti na ozemlju, ki je bilo od Italijanov zasedeno, a pozneje od njih izpraznjeno in izročeno Jugoslaviji, je svoje delo dokončala in je konvencija tudi že podpisana. V smislu sprejete konvencije ni treba davčnim obvezancem v omejenih krajih našim davčnim oblastem plačati za dobo italijanske okupacije nobenih davkov, ako jih že niso plačali. To določilo je važno za nekatere slovenske kraje, zlasti one v logaškem okraju.

— **Rjavi hrošč** se je letos v velikih množinah pojavil. Treba ga je pridno iztrebljati, da na lepo cvetočem sadnem drevju ne bo napravil preveč škode.

— **Licenciranje bikov plemenjakov.** V smislu zakona o povzdigi govedoreje naj vsi živinorejci v mestnem okolju ljubljanskem svoje bika, ki jih nameravajo uporabljati za plemenitev tujih krav in telic, pisмено ali ustmeno naznanijo ljubljanskemu mestnemu magistratu (gospodarski urad) do 6. maja 1924. Primerna naznanila morajo obsegati ime, priimek in bivališče bikovega posestnika, popis in pasmo naznanjenega bika ter napoved, je li bil bik že licenciran (datum in številka dopustnice). Vse te mestnemu magistratu naznanjene bika bo pregledala posebna licencovalna komisija, ki bo posestnikom najboljših pripoznatih bikov razdelila primerne nagrade. Čas in kraj licenciranja, kakor tudi pogoji, pod katerimi se razdele omenjene nagrade, se naznanijo naknadno.

— **Sadjarski in vrtnarski shod** za Gornjo Savinsko in Sališko dolino se vrši dne 11. maja v Mozirju. Vrši se ob 15. uri popoldan na prostem in bo prvi svoje vrste v tem kraju. Po shodu se vrši v hotelu „Goltnik“ koncert na čast gostom in udeležencem.

— **Retour-vozni listki na naših železnicah.** S 1. majem se bodo na vseh želez-

niških postajah naše države začeli izdajati vozni listki za povratek. Na progah do 100 kilometrov bodo veljavni dva dni, do 200 kilometrov štiri dni in za vsakih nadaljnjih 200 kilometrov po dva dni več.

— **Razpust mažarskih društev v Vojvodini.** Kakor javljajo listi, je vlada sklenila razpust velikega števila mažarskih društev in kulturnih organizacij v Vojvodini, ker so prekoračile svoj v pravih načrtani delokrog in so delovale na političnem polju v smeri, ki se ne krije z interesi naše države. Politične oblasti bodo dobile ukaz, da razženejo ta društva in zaplenijo vse društveno premoženje.

— **Gospodarski svet.** V ministru za trgovino se pripravljajo ustanovitev gospodarskega sveta, katerega naloga bo, razpravljati in sklepati o izvozu in uvozu, o gospodarski politiki in o trgovini in pospeševanju naših trgovskih vezi z inozemstvom.

— **Ukinjenje inspekcije voda.** Ministrstvo za kmetijstvo in vode je odredilo, da se ukine inspekcija voda v Ljubljani, Zagrebu, Splitu in Sarajevu. Namesto njih se ustanove pri velikih županijah hidrotehnični oddelki.

— **Kongres jugoslovenskih veterinarjev.** V dneh 7., 8. in 9. junija se vrši v Subotici kongres članov združenja veterinarjev.

— **Ruski begunci v Jugoslaviji.** Po uradnih podatkih se nahaja v Jugoslaviji še okoli 20.000 ruskih beguncev, kakih 10.000 pa se jih je že vrnilo v Rusijo.

PALMA
gumijevе pete in gumijevе podplate
nosijo otroci in odrasli, ker so isti trajni, poceni in ugodni za nošnje.

Gospodarstvo.

g **Uverenja za zavarovanje valute.** Minister za finance je s svojim rešenjem I Br. 11747 od 15. aprila 1924 izpremenil prejšnje rešenje I Br. 47064 od 10. decembra 1923 v toliko, da uverenja za zavarovanje valute, izdana od pooblaščenih zavodov, veljajo dva meseca, računjeno od dneva izdavanja uverenja do dneva nakladanja. Kot dokaz o dnevu natvoritve služi žig ondotne nakladalne postaje na tovrnem listu.

g **Naš izvoz v Češkoslovaško** je znašal lansko leto 621 milj. dinarjev. Češkoslovaška je kupovala v naši državi predvsem živino (za 127 milijonov dinarjev), svinje (103 milijonov), meso (89 milijonov), pšenično moko (103 milijone), pšenico (11 milijonov).

g **Stanje posetve.** Po poročilih poljedelskega ministru je stanje posevkov v naši državi v Sloveniji, Hrvatski in Slavoniji, Vojvodini ugodno. Zelo slabo pa je stanje v južni Srbiji in v nekaterih predelih ostale Srbije, tako da tam ni pričakovati dobre letine. Poljedelsko ministru bo poslalo v

oškodovane kraje večjo količino semenskega žita za novo setev.

g **Informacijski urad v trgovinskem ministru.** V trgovinskem ministru bodo osnovali informacijski oddelk, ki bo zbiral podatke o gospodarskem življenju v inozemstvu, s posebnim ozirom na naše razmere in potrebe. Te podatke bo dal informacijski oddelk potem na razpolago našim pridobitnim slojem.

g **Poljski državni dohodki.** V prvem četrtletju 1924 so znašali na Poljskem dohodki iz davkov na monopolih 195 milijonov frankov v zlatu, t. j. petkrat toliko, kakor v istem času prejšnjega leta. S tem so celokupni dohodki prekosili za 32 milijonov državni proračun.

g **Državni proračun sovjetske Rusije.** Finančni komisariat sovjetske vlade je pred dnevi objavil podrobnosti državnega proračuna za sovjetsko Rusijo v letu 1923-24. V primeri s proračunom iz leta 1922-23 se opaža, da so

se direktni državni dohodki zvišali v zadnjem letu. Prvič se nahaja v zadnjem proračunu postavka o dohodkih od industrijskih podjetij, kateri znašajo 23,768.800 rubljev, t. j. 1% vseh navadnih dohodkov. Za podpore kmetiskim gospodarstvom je bilo izdanih 47 milijonov rubljev. Celokupni proračun predvideva primanjkljaj 350 milijonov rubljev.

g **Vrednost denarja** dne 29. aprila: V Curihu 100 Din 7.05 švicarskih frankov; na zagrebski borzi 1 dolar 78.875 do 79.875 dinarjev, 1000 avstr. kron 1.129 do 1.149 dinarjev, 100 češkoslov. kron 231.50 do 234.50 Din, 100 franc. frankov 582.50 do 507.50 Din, 100 romunskih lejev 38.50 do 41.50 Din, 100 švicarskih frankov 1420 Din, 100 itl. lir 355.50 do 358.50 Din.

Raznoterosti.

r **Kinematograf** za — pse. Ravnatelj nekega londonskega kinematografa je uvedel nedavno čudne predstave, h katerim ima dostop še bolj čudno občinstvo. Predstavam smejo prisostvovati le — psi v spremstvu svojih gospodarjev. Ob vrodu v kinematograf stoji kontrolor, ki dovoljuje vstop k predstavi le plemenitim psom, ki mu ...predložijo tozadevno potrdilo. Pri predstavi so se kazale na platnu razne vaje izurjenih psov. Pasje občinstvo je sprejelo ta prizor zelo hladno in z nekakim pomilovanjem. Drugi prizor je predstavljal znanega kinematograf-

skega igralca z njegovim zvestim psom. Psi so pozdravili ta prizor z zadovoljnim lajanjem. Navdušenje občinstva pa je doseglo višek, ko se je začel prizor, ki predstavlja lov. Trije veliki lovski psi so iztrgali svojim spremeljvalcem in planili proti platnu ter da v hipu raztrgali. Lastnik kinematografa je zelo zadovoljen z uspehom in bo odslej dajal vsak teden po eno predstavo izključno le za pse s spremstvom.

— **Veliki novi rudniki platina.** Londonski listi poročajo, da so našli v Transvalu, severno od Pretorije velike množine platina.

Tržne cene.

Živina. Na zagrebškem sejmu 26. t. m. so bile nastopne cene za kg žive teže: voli domači I. 15 do 16.50, II. 13.50 do 14, III. 12 do 12.50, bosanski I. 12 do 13, II. 11 do 11.50, III. 10 do 10.50, krave domače I. 12 do 13, II. 9 do 10, III. 7 do 8.50, bosanske II. 9 do 10, III. 7 do 8.50, teleta 15 do 16.50, mlada živina domača I. 14 do 15, II. 12 do 14, bosanska II do 12, biki 12 do 14 Din.

Praščiči. Na mariborskem svinjskem sejmu 25. t. m. so bile povprečne cene: prasci 5 do 7 tednov stari, komad 175 do 225 Din; 7 do 9 tednov stari, komad 250 do 400 Din, 3 do 4 mesece, komad 525 do 700, 5 do 7 mesecev komad 800 do 950 Din, 8 do 10 mesecev komad 1075 do 1175, 1 leto, komad 1400 do 1600 Din Meso: kg žive teže 17.50 do 18.75, mrtve 23.75 do 25 Din.

Krma. Zagrebške cene preteklega tedna: detelja 150 do 175, lucerna 150, seno 125 do 150, otava 175, slama 100 Din za 100 kg.

Vinogradniške potrebščine. Zagrebške cene preteklega tedna: Modra galica, 100 kg brutto za neto, franko sodi 950 do 1000 Din, v Belgradu 900 do 950, v Ljubljani 900 Din. Žveplo »floristella« 3.20 do 3.25, »dvojno rafiniran« 3.50 do 3.75, »ventilator« 4 do 4.25 Din za kg, natrijev triosulfat 7, galun 5.50 do 6, rafija 11 do 11.50 (prima majungo) 12 do 12.50 (ekstra majungo), žvepljalniki 140 do 600 Din, brizgalne zoper peronosporo 400 do 700, noži za cepljenje 40 do 50, noži za obrezovanje trte 30 do 45. Guma za cepljenje 160 do 195, čepi za suho cepljenje 230 Din za 1000 kosov, za 100 komadov 35 Din, gumija-

ste cevi za brizgalne 1 m 12.50, gumijaste plošče za brizgalne 1 komad 15 do 20 Din.

Umetna gnojila. Zagrebške cene preteklega tedna: superfosfat (16%) 120 do 130, apneni dušik 325 do 330, kalijeva sol (10%) 150 do 155 Din za 100 kg za cele vagonne, za 100 kg pa po 160 do 165 Din. Čilski soliter 6 Din za kg franko vagon Zagreb. Thomasova žindra (17 do 18%) 150 do 155 Din za 100 kg.

Jajca. Cene jajc se gibljejo v naši državi od 0.90 do 1.75 dinarjev za komad. Produkcija je obilna. Velik odstotek jajc v produktivnih krajih države sedaj konzervirajo, ker so cene v notranjosti nizke, inozemstvo pa ne plača zaželjene cene. Najboljši odjemalec je sedaj Nemčija, ki plačuje na bazi 160 švic. frankov. Dunaj plača 1350 do 1450 avstr. kron za komad. Ker Mažarska in Rumunija še ne izvažata, so izgledi za naš izvoz jajc ugodni. London plača 12 šilingov 6 penc za 120 komadov, Milan 540 do 580 za tisoč kosov in Berlin 6.10 do 7.

Izdaja konzorcij »Ljudskega tednika«.
— Odgovorni urednik Fr. Jereb. —
Tisk J. Blasnika nasl. v Ljubljani.

Kupim

vsako množino tramov in vseh vrst rezanega in okroglega lesa. — Ponudbe z »noto«, obveznimi cenami in dobavnim časom pod »Prodaj« na upravo »Ljudskega tednika«.

Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj

Stoewer-Record

Vrhunec finomehanike!

Zastopstvo: Lud. Baraga, Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/1.

Hranilni in posojilni zavod

r. z. z o. z.

v Ljubljani na Dunajski cesti šte. 23

sprejema hranilne vloge pod najugodnejšimi pogoji

upoštevajoč od finančnega ministra že naznanjeno davčno prostost hranilnih vlog.

Vloge na tekoči račun, najugodnejše po dogovoru.

Daje posojila proti popolni varnosti, najkulantnejše.

Uradne ure od 9. do 12. dop.